

VOGEL IN DE KIJKER

35 ROSSE FRANJEPOTEN *Phalaropus fulicarius* IN HET BINNENLAND

Voor zover bekend heeft men in de periode 1884-2001 alleen solitaire vogels in het binnenland aangetroffen en dat waren er 35 (1 zonder aanduiding van datum, 26 in de periode augustus-december, 8 in de periode februari-juni), zie *Tabel 1*. De herfsttrek van de soort heeft voornamelijk plaats in de maanden september-oktober-november met als vroegste data 08-12 september 1995 Tienen. Hoewel franjepoten aan zoutwaterbiotopen gebonden zijn, komen ze in het binnenland bijna uitsluitend voor aan zoet water.

	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Totaal 26	2	6	10	10	2
	feb.	maa.	apr.	mei	juni
Totaal 8	1	1	1	4	1

*Tabel 1 – Aantal observaties / exemplaren
in het binnenland, periode 1884-2001*

Tot in 1952 werden bijna alle vogels verzameld door jagers (behalve in 1944) en vanaf 1957 gaat het uitsluitend om observaties.

Augustuswaarnemingen: * 20 aug. 1947 Gentbrugge (O), 09-10 aug. 1958 Antwerpen (langs de Schelde).

Decemberwaarnemingen: 05 dec. 1935 Hollain (H), 10-12 dec. 1993 Bernissart-Harchies (H). Bij de decemberwaarnemingen kan men nog de novembervogels bijtellen (niet in de tabel) die tot in december bleven pleisteren: 25 nov. tot 02 dec. 1944 Mechelen, 29 nov. en 04 dec. 1964 Duffel.

Voorjaarswaarnemingen, vanaf februari, zijn veel schaarser: één per maand, behalve in mei (4) tijdens een korte tijdspanne: 09-19 mei. De franjepoot in juni werd op 18 juni 1982 te Ramskapelle (W) geobserveerd.

Hoelang blijft een Rosse Franjepoot pleisteren? Elf gevallen leverden de volgende cijfers (*Tabel 2*):

Aantal dagen	2	3	4	5	6	8
	3x	2x	3x	1x	1x	1x

*Tabel 2 – Aantal dagen waarop Rosse Franjepoten
bleven pleisteren.*

Volgens de cijfers van bovenstaande tabel (2) dient een vogelaar snel te reageren als “men” ergens een franjepoot meldt en hij die wenst te zien. Het langste verblijf (8 dagen) werd genoteerd van 25 november tot 02 december 1944 te Mechelen en die vogel had zijn leven te danken aan het verbod om vuurwapens te bezitten of te gebruiken gedurende de Tweede Wereldoorlog (1940-1945).

Vlaams-Brabant telt waarschijnlijk gunstige pleisterplaatsen, want een verblijfsduur van 5 en 6 dagen werd respectievelijk genoteerd te Tienen (1995) en te Opvelp (2001). De vogel van Opvelp is waarschijnlijk vertrokken toen de smalle slibstroken van het kleine bekken overstroomd werden door het stijgende waterpeil.

De verdeling van de waarnemingen per provincie geeft volgend resultaat: West-Vlaanderen en Antwerpen ieder 8, Oost-Vlaanderen 4 (+ 1 in 1909), Vlaams-Brabant 3, Limburg 1, Liège (Luik) 2, Luxemburg 2 en Hainaut (Henegouwen) 6 ; totalen: Vlaanderen 24 (+ 1), Wallonië 10 gevallen. In Limburg komt de soort het minst voor: * 14 sept. 1912 Zonhoven. In Henegouwen werden bijna alle waarnemingen opgetekend in het westen van de provincie.

Beschrijving van de vogel te Opvelp-Blauwschuurbroek (22 okt. 2001, 16.09 u. tot 16.30 u.) afstand 15 tot 20 meter:

Dikke zwarte snavel, poten en snavelbasis rozebruin (*), benedenkeel met een beetje licht rosbruine zweem ; veren van de zijborst, bovenrug en vleugeldekveren grijs met witte zomen. De halve zijborstband is lichtgrijs. Zwarte vleugelpennen licht gerand, flanken spaarzaam lichtgrijs langsgestreept. Het zwart van het achterhoofd loopt door naar de rug maar is versmald in de nek. Staartpennen bruinzwart met witte zomen, vleugeltoppen in zit iets korter dan de staartzoom.

(*) Bij de eerstejaarsvogel te Tienen (09-12 september 1995) waren de poten blauwgrijs (Collaerts P. 1995).

Wie zich uitgebreider wenst te documenteren, kan zijn gading vinden in de geciteerde bronnen.

Paul Herroelen

Referenties:

- Collaerts P. 1995. *Vogel in de kijker: Rosse Franjepoot (Phalopus fulicarius) in Tienen van 9 tot 12 september 1995. Ons Vogelblad nr. 26: 5-8.*
- Hustings F. & E. van Winden 1998. *Grauwe en Rosse Franjepoot in Nederland: zeewaardige steltlopers op tussenstop. SOVON-Nieuws 11 (3): 15-17.*

- *van den Bergh A. B. 1983. Voorkomen van Grauwe en Rosse Franjepoot in Nederland in 1970-81. Dutch Birding 5: 69-73.*